

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala lausuu Opetushallituksen määräysluonnokseen OPH-1435-2022

Pidämme tarpeellisena, että Opetushallitus antaa selkeän ja mahdollisimman yksiselitteisen määräyksen opettajalta edellytettävästä kielen hallinnasta muulla kuin koulun opetuskielellä annettavassa esi- ja perusopetuksessa, etenkin koskien kielikylpyopetusta ja laajamittaista kaksikielistä opetusta.

Määräysluonnoksen mukaiset muutokset lisäävät mahdollisuuksia osoittaa kohdekielen hallintaa edellä mainituissa kaksikielisen opetuksen muodoissa.

Helsingissä on tunnistettu kasvava tarve huomioida kansainvälisesti liikkuvat perheet ja tarve laajentaa ja kehittää jo varsin runsasta kaksikielistä opetusta kaupungissamme. Muutoksilla on todennäköisesti suotuisa vaikutus kaksikielisen opetuksen opettajatilanteeseen, jossa kohdekielenä on englanti tai jossa opetus annetaan pääosin englannin kielellä

Opettajien englanninkielen hallinnan tulee olla laadukasta ja samalla työnantajalla tulee olla realistinen mahdollisuus rekrytoida kelpoisia opettajia kaksikieliseen opetukseen.

Pidämme hyvänä muutoksena sitä, että kohdekielen hallinnan osoittamiseen on kielikylpyopetuksessa ja laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa aiempaa enemmän vaihtoehtoja.

Kohdat 1, 2, 3 ja 4 ovat hyviä muutoksia perusopetuksen luokanopettajan osalta. On hyvä, että luokanopettajan kohdekielen opintopisteiden määrä on laskettu 60:een opintopisteeseen ja että kohdassa kaksi mainittujen osakokeiden taso tulee olla ylimmällä taitotasolla 5.

Kielikylvyn ja laajamittaisen kaksikielisen opetuksen aineenopettajan, luokanopettajan ja esiopetuksen opettajan opetusmäärissä ja työn luonteessa on eroja.

Määräysluonnoksen kohta 5

Jos ulkomailla suoritetuista opintoja joutuu täydentämään Suomessa suomeksi (OPH:n ehdollinen päätös kelpoisuudesta), katsotaanko, että opettajalta vaadittava opetuksessa käytettävän kielen hallinta on silti osoitettu? Jos katsotaan, että se on osoitettu, onko jokin raja, paljonko (op/ov) opintoja voi täydentää, milloin kielen hallintaa ei olisi enää osoitettu tämän kohdan perusteella.

Opettajakoulutuksen ulkomailla kohde- tai kielikylpykielellä tai vieraskielisen koulun opetuskielessä edellyttäen, että Opetushallitus on tunnustanut **tai ehdollisesti tunnustanut** asianomaisen henkilön ulkomailla suorittaman tutkinnon opettajan ammattipätevyydestä annetun lain (1384/2015) tai sillä kumotun lain (1093/2007), ulkomailla suorittujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annetun (1385/2015) tai sillä kumotun lain (531/1986), Euroopan yhteisön yleisen tutkintojen tunnustamisjärjestelmän voimaansaattamisesta annetun lain (1597/1992) mukaisesti tai Opetushallitus on opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen (986/1998) 21 §:n perusteella hyväksynyt **tai ehdollisesti hyväksynyt** asianomaisen henkilön suorittamat opinnot riittäviksi opettajan tehtävään.

Määräyslunnoksen kohta 6

Kohdan 6 mukaan kielen hallinta on osoitettu, jos on suorittanut vähintään puolet opettajaopinnoista kohdekielellä Suomessa. Tämä on hyvä lisäys ja luo lisää kelpoisia opettajia perusopetukseen. Epäselvää on, toteavatko yliopistot tutkintotodistuksessa Suomessa, millä kielellä tutkinto on suoritettu ja kuinka suuri osa tutkinnosta on suoritettu milläkin kielellä. Tämä edellyttää yliopistoilta jatkossa sitä, että tutkintotodistuksiin tulee kyseinen maininta.

Suppeampi kaksikielinen opetus

Suppeamman kaksikielisen opetuksen suhteen määräys koetaan haasteelliseksi. Hyvää on, että pyritään yhtenäiseen vaatimukseen ja yhdenvertaisuuteen työnhakutilanteissa. Määräys käytännössä kuitenkin vaikeuttaa rekrytointia, sillä vaatimus on suuri suhteessa kohdekielisen opetuksen määrään kielirikasteisessa opetuksessa, etenkin esiopetuksessa.

Kielirikasteisessa esi- ja perusopetuksessa kohdekielen osuus saattaa olla hyvin erilainen saman kunnan sisällä (Helsingissä 10-25%) ja kielirikasteinen opetus saatetaan käynnistää pienimuotoisesti (5%) ja/tai eri muodossa opetuksen asteesta riippuen.

Esitetään, että vaatimusta suppeammassa kaksikielisessä opetuksessa ei anneta kansallisesti ollenkaan.

Tämä kannustaisi useampia kuntia ja yksittäisiä opettajia kokeilemaan rohkeasti kielirikasteista luokan opettamista, mikäli tavoitteena on laajentaa myös tätä kaksikielisen opetuksen muotoa. Koulutuksen järjestäjä vastaa opetuksen laadusta ja pystyy arvioimaan suppeamman kaksikielisen opetuksen opettajilta vaadittavan osaamisen tason.

Suppeampaa kaksikielistä opetusta koskevan määräyksen sijaan, voisi opetuksen laajentamisen näkökulmasta olla hedelmällisempää kehittää opettajakoulutuksen sisälle kelpoisuuden ja taidot antava kokonaisuus.

Yksi vaihtoehto on myös kehittää täydennyskoulutusta kohdekielen hallinnan kelpoisuuden saavuttamiseksi työn ohella.

Jos kuitenkin päätetään tällainen määräys antaa myös kielirikasteisen opetuksen suhteen, tulisi kohdekielen hallinnan osoittamiseksi olla useampia kohtuullisia vaihtoehtoja selkeästi listattuna.

Lausumme lopuksi myös, että samankaltaisesta valtakunnallisesta ohjeistuksesta/määräyksestä olisi hyötyä myös oman äidinkielen opettajien kelpoisuuden osoittamiseksi.